

Satte kulør på trist liv

Udbryderkongen og stortyven Carl August Lorentzen var en mand med mange talenter - bl.a. evnen til at tegne

Tegninger: Carl August Lorentzen
Tekst: Henrik Grønvald

Hvor der er en vilje, er der en vej! Et valgsprog Carl August Lorentzen ikke fandt på, men gjorde til sit og hængte over hullet i sin celle i Horsens Statsfængsel, da han på fantastisk vis gravede sig ud i december 1949.

Flugtkongen havde vilje og talent til mange ting. Han var i besiddelse af en storslået evne, når det gjaldt at tegne, modellere og skære i træ. Få år før sin død i 1958 tegnede og farvelagde han i de ensomme fængsels-timer over 100 tegninger med højdepunkterne i sit ellers triste liv. Serien regnes i dag for et af de største klenodier på Fængselsmuseet i Horsens.

Især de første værker er interessante, fordi de fortæller om episoder fra Lorentzens barndom - om baggrunden for, hvorfor han blev kriminel i stedet for en stor og anerkendt kunstner.

Carl August Lorentzen fortalte selv om sin ulykkelige barndom i det andet nummer af »Det nye Magasin« 22. marts 1955.

Af hans beretning fremgår, at han tidligt måtte tage vare på sig selv, fordi hans forældre blev skilt, og han måtte følge med faderen, som drak i stedet for at tage sig af sønnen.

Carl August måtte derfor selv skaffe sig mad. Det mest nærliggende var at stjæle den.

Purken lærte efterhånden forskellige I kneb. Et af dem var at bryde rosinkasser op på Toldboden og spise sig mæt i tørrede druer. Ellers stjal han æbler i Kongens Have, hvor majestæten dengang endnu havde sine private frugttræer.

Når det stod værst til, gik han sammen med sin jævnaldrende kusine på rov i gårde- ne til toldbodkvarterets patricierhuse, hvor de spiste brødet, som var lagt ud til fuglene.

Under et af disse togter kom to ældre frøkener styrtnende ud og greb dem.

»Vi blev selvfølgelig dødsens angste og aldelens overbevist om, at nu var det ude med os. Men i stedet tog de gamle damer os med ind i lejligheden og gav os alt det at spise, vi kunne proppe i os«.

Kvinderne forklarede, at de længe havde betragtet børnene fra deres vindue, og at det rigelige foder på fuglebrættet var lokkemad.

Hverken Carl August eller kusinen mælede et ord. De nikkede blot, da damerne bad dem komme igen, næste gang de var sultne. Men de to kom aldrig tilbage, uanset hvor sultne de var. Dertil havde afsløringen været for pinlig.

Senere i sit liv beklagede Lorentzen, at han ikke havde benyttet sig af tilbudet. Meget var måske så gået anderledes.

I 1954 tegnede fangen Lorentzen denne barndoms-oplevelse, hvor han første gang blev taget på fersk gerning.

Han malede også en anden episode, hvor han friede til sin kusine. De to fattige børn havde ikke adgang til almindeligt slik. Når de skulle flutte sig, kunne de få sukker-æg med små overraskelser indeni. Ved en af disse lejligheder fik Carl August en lille plastic-ring, som han ville forære kusinen, hvis hun ville gifte sig med ham. Det lovede hun og fik ringen på sin finger. Bagefter kunne de to trolovede rollinger »besegle kontrakten«. Kusinen holdt i øvrigt sit løfte og giftede sig med Carl August - endda to gange.

De to episoder, som Lorentzen tegnede et halvt århundrede senere i sin celle, demonstrerer, at han allerede i en tidlig alder var både tyveknekt og kvindebedærer. To laster, som forfulgte ham resten af livet.

Havde hans baggrund været anderledes, kunne han uden tvivl have ernæret sig på lovlig vis - måske som kunstner.

Sådan skulle det ikke gå. I stedet blev han som 16-årig idømt 60 dages forbedringshus for tyveri.

Fra 1915 til sin død som 63-årig i 1958 sad han faktisk uafbrudt bag tremmer. Siden sit 19. år var han kun på fri fod i omkring fem år i alt. Til gengæld skabte han noget af den fineste kunst, der er produceret i et dansk fængsel.



Carl August Lorentzen

Født i 1896 på Frederiksberg i en søskendeflok på fire. Forældrene blev skilt og Carl August endte på børnehjem. Senere kom han hjem til moderen, som sendte ham i Vester Voldgades Skole. Her forbløffede han alle ved at blive nummer to i klassen. Som 14-årig kom han i lære som tjener og endte efter mange fine pladser på de mest berygtede beværtninger i Nyhavn, hvor han supplerede indtægten ved at smugle. Immigrerede til Canada og vendte først hjem som 19-årig, hvor han blev indbrudstyv i stor stil. Resten af sine dage sad han stort set i fængsel. Han følte sig højt hævet over »almindelige kriminelle«, fordi han aldrig havde båret våben eller været voldelig. Han var alle dage en levemand og glad for kvinder. Altid besat af tanken om at skabe sig et navn. Flere gang brød han nye påståede »sikre« pengeskabe op og lagde sit visitkort med teksten »Han kunne« uden at stjæle nogle af de tusindvis af kroner. Flugten fra Horsens Statsfængsel i 1949 gennemførte han heller ikke, fordi han var træt af fængsels-opholdet - men for at vise, at det kunne lade sig gøre.